

Dags att uppväcka 80-talets kärnvapenmotstånd i Göteborg

I en skrivelse till kommunfullmäktige 1989-04-27 har Berit Jóhannesson, Kerstin Hamberger och Ingrid Näslund på vpk:s, miljöpartiet de grönas respektive Kds kommunfullmäktigegrupper vägnar samt Inga-Lill Börjesson (s), Eva Eidem © och Margita Björklund (fp) väckt motion om uttalande för att Göteborgs stad önskar bli en kärnvapenfri zon.

Från stadskansliets juridiska avdelning görs följande tjänsteutlåtande:

Kommunen har befogenhet att själv vårda sina angelägenheter. Till de kommunala angelägenheterna räknas inte frågor rörande utrikes- och försvarspolitik. Dessa frågor ankommer staten. Sålunda svarade utrikesminister Sten Andersson senast den 28 april 1989 i riksdagen på frågor om kärnvapenfri zon i Norden och utländska flottbesök.

Enligt fast rättspraxis upphäves kommunala beslut om kärnvapenfri zon. Stadskansliet återger i starkt sammandrag tre kammarrättsavgöranden.

Kammarrättens i Stockholm, avd 4, dom den 22 december 1982 (mål nr 492 – 1982). Beslut av fullmäktige i Oxelösunds kommun att uttala sitt stöd för kravet på Norden som kärnvapenfri zon upphävdes av kammarrätten som kompetensöverskridande.

Kammarrättens i Stockholm, avd 5, dom den 17 maj 1984 (mål nr 3987 -1983). Beslut av Järfälla kommun att hos regeringen och riksdagen uttala kommunens fulla stöd till de rikspolitiska strävandena för ett kärnvapenfritt Norden inkl omkringliggande vatten upphävdes av kammarrätten såsom kompetensöverskridande.

Kammarrättens i Jönköping, avd 1, dom den 27 november 1984 (mål nr 3495 – 1983). Beslut av fullmäktige i Emmaboda kommun att förklara kommunen som kärnvapenfri zon upphävdes av kammarrätten såsom kompetensöverskridande.

Utöver här återgivna avgöranden finns avgörande i kammarrätten i Göteborg 1988-12-19 vari kammarrätten upphävt ett beslut av Helsingborgs kommunfullmäktige om inköp av fredsblommor. Beslutet ansågs vara befogenhetsöverskridande.

Utifrån denna rättspraxis föreslår stadskansliets juridiska avdelning kommunfullmäktige följande:

Till Göteborg kommunfullmäktige

UTTALANDE OM EN KÄRNVAPENFRI ZON

Från den kärnvapenfria zonen Kiruna kommun har det kommit en uppmaning till övriga kommuner i Norden att markera sitt motstånd mot kärnvapenkapprustningen. Uppmaningen kommer i form av ett uttalande från Riksförbundet Sveriges Fritids- och Hemgårdars ombudsmöte samt i form av ett stöduttalande och en vädjan från Kiruna kommunstyrelses

ordförande Gunnar Pettersson. Förbundsordförandena i fyra politiska ungdomsförbund ställde sig i valrörelsens slutskede bakom uttalandet och uppmaningen. Förhoppningen är naturligtvis nu, att moderpartierna i kommunal förssamlingar lyssnar till ungdomen och hörsammar uppmaningen från Kiruna.

Kommunfullmäktige i Göteborg föreslås därför besluta att anta följande uttalande om en kärnvapenfri zon:

Sedan de första atombomberna fälldes över Hiroshima och Nagasaki 1945 har hotet om ett kärnvapenkrig gällt hela mänskligheten. Med mer än 60 000 kärnvapen kan nu kärnvapenmakterna slutgiltigt utplåna allt liv på jorden. Ändå fortsätter kapprustningen. Varje enskild sekund förbrukas 250 000 kr på militära ändamål. Dessa resurser borde i stället användas till att undanröja misär, sjukdomar och miljögifter. Vapenpengarna bör omvandlas till utvecklingsprojekt i u-länder och i eftersatta regioner i i-länderna. Vi har inte rätt att äventyra grundläggande levnadsbetingelser för kommande generationer. Barnen är vår framtid.

Nordkalotten och havet norr därom har under senare år blivit ett av världens mest kärnvapentäta områden. Murmansk i Sovjetunionen är världens största kärnvapenhamn. USA och NATO genomför utanför Norges kust den största kärnvapenupprustningen i Europas historia. Denna del av Norden har nu kommit i skärningspunkten för stormakternas terrorbalans. Anledning finns alltså till antagande att ett bifall till motionen skulle betraktas som befogenhetsöverskridande även om beslutet om uttalande uttryckligen skulle anges vara en symbolhandling.

Stadskansliet konstaterar emellertid att kommunen sedan länge haft omfattande uppgifter som ansvarig för samhällets räddningstjänst samt hälso- och sjukvården inom kommunen. Till dessa uppgifter har under senare år lagts ansvaret för civilförsvaret. På grund av och med beaktande av kommunens utsatta situation med hänsyn till hamn, oljeanläggningar m m kan kommunens ha anledning att – med hänvisning till rätten att göra framställning till statlig myndighet hos Regeringen hemställa att Regeringen beaktar kommunens situation och uppgifter i det fortsatta arbetet med utredningar om förutsättningarna för en kärnvapenfri zon i Norden. Stadskansliet menar sålunda att motionen kan bifallas på så sätt att kommunen tar sin petitionsrätt i anspråk för att begära åtgärder hos staten på vilken det ankommer att hantera frågor av det slag som motionen avser.

GÖTEBORGS STADSKANSLI

Juridisk avdelningen

Sten Losman

Tommy Nilsson

Slutresultatet blev efter diskussion i kommunstyrelsen, där M-gruppen reserverade sig, att kommunstyrelsen tillstyrkte stadskansliets förslag och föreslår kommunfullmäktige att besluta enligt detta förslag. Göran Johansson undertecknade då följande skrivelse till regeringen.

Till Regeringen

1990-02-01

Beaktande av de kommunala uppgifterna vid fortsatta utredningar till grund för förhandlingar om kärnvapenfri zon i Norden

Göteborgs kommunfullmäktige vill med denna skrivelse fästa Regeringens uppmärksamhet på att kommunerna numera har betydande uppgifter och befogenheter i händelse av krig. Här vill kommunen särskilt peka på uppgifterna inom räddningstjänst, sjukvård och det vidgade ansvaret för civilförsvaret, som ger kommunen en viktig roll i totalförsvaret. Med hänsyn härtill och med särskilt beaktande av Göteborgs kommuns utsatta läge med en oceanhamn och omfattande oljelagringsanläggningar anser kommunen att det är särskilt viktigt att ett kärnvapenkrig i Norden förhindras genom internationella överenskommelser om en kärnvapenfri zon i Norden.

GÖTEBORGS KOMMUNFULLMÄKTIGE

Göran Johansson